

Az óvodapedagógusok IKT-attitűdjének, és az óvodai csoportszobában megjelenő IKT-eszközök felhasználásának vizsgálata

Ale-Szilágyi Anett

aleszilagyianett@gmail.com

SZTE JGYPK Alkalmazott Pedagógiai Intézet

Napjainkban a digitális eszközök pedagógiai alkalmazása kulcsfontosságú kérdéssé vált már a köznevelés első szintjén is. Ezt az a tény is alátámasztja, hogy míg 2019-ig csekély számú tanulmány foglalkozott az óvodáskorúakat érintő infokommunikációs technológia (továbbiakban IKT) használatának vizsgálatával (Hódi, Gál, Soós, Varga, Tóth és B. Németh, 2022), addig 2022-re már a kiemelt kutatási területek közé tartozik a digitális eszközök kora gyermekkorban történő használata (Tóth, Hódi és B. Németh, 2022a). Ennek okán jelen tanulmány célja annak a még kevésbé feltárt területnek a vizsgálata, hogy hazánkban a jelenleg pályán lévő óvodapedagógusok hogyan viszonyulnak az IKT-eszközök használatához és hogy hogyan használják fel ezeket az eszközöket a csoportszobában, figyelembe véve hozzáféréstük lehetőségeit.

A kutatás kulcseredményei azt mutatják, hogy igen erős ellentét húzódik az óvodapedagógusok IKT-attitűdje és a csoportszobában történő valós eszközfelhasználás között. Ugyanakkor látnunk kell azt is, hogy a vizsgált intézmények IKT-felszereltsége és az internet-hozzáférés lehetősége az intézmények közel felében nem megfelelő. Az eszközfelhasználás tekintetében az eredményeket vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a pedagógusok jelentős része inkább adminisztratív és kommunikációs célra használja az IKT-eszközöket a csoportszobában. A gyermekek fejlesztésére és mérésére csak 42%-a használja ezen eszközöket, jellemzően a számítógépet/laptopot. A programok tekintetében pedig az eDIFER jelenik meg jelentősebben a gyermekek mérésének és fejlesztésének felhasználása terén.

Kulcsszavak: IKT, óvodapedagógus-attitűd, csoportszobai IKT-eszközhasználat

Elméleti háttér

A digitális pedagógia értelmezése

A digitális pedagógia a digitális kompetencia egy szűkebb fogalmi körébe tartozik¹. A digitális pedagógia önmagában nem létező jelenség. A fogalmat folyamatosan újraalkotja az információs társadalom, újrakonstruálja az internetes kommunikáció és a média, valamint a digitális kultúra és a gazdaság egésze. A digitális pedagógia

¹ NAT (2012): Magyar Közlöny. 66. sz. https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/mk_nat_20121.pdf (2025.04.08.)

tehát egy gyűjtőkifejezés, mely a pedagógiai célok és eszközök elérését szolgálja, mely során hatást gyakorol az oktatási, nevelési módszerekre. Egyszerűbben fogalmazva: a digitális pedagógia kifejezést használjuk minden olyan jelenségre, mely az IKT-eszközök és -munkaformák felhasználását jelenti az oktatási, nevelési folyamatban (Szűts, 2020). A pedagógus kompetenciaterületek első, 2013-as meghatározásában maga a digitális pedagógia fogalma még nem különült el mint kulcskompetencia, azonban komplex tartalmi elemei már beágyazódva megjelentek az egyes kompetenciaterületekben, és indikátorként való használata is több területen előkerült (Dringó-Horváth és Dombi, 2020). 2015-ben már az Oktatási Hivatal által kiadott, *Önértékelési kézikönyv óvodák számára*² című anyagban is felfedezhetjük ezt a tendenciát. Látva az eddigi kutatásokat, megállapíthatjuk, hogy az óvodapedagógusoknak figyelembe kell venniük a felnövekedő generációk IKT-eszköz-használatát és azok hatásait (Nagy és Devosa, 2021; Hódi, Tóth, B. Németh és Fáyiné, 2019). Ugyanakkor az erre építő tudatos pedagógusok, akik alkalmazzák a digitális pedagógiát, növelhetik oktatási, nevelési hatékonyságukat. Ezzel ellentétben a kevésbé tudatos felhasználás a hatékonyság csökkenéséhez vezethet (Szűts, 2020). Az óvodapedagógusok felelőssége tehát, hogy a csoportszobában miként használják fel a digitális eszközöket, hogyan igazítják azokat tevékenységeikhez (Rausch és Pásztor, 2021).

Mindezek okán már az óvodapedagógusok attitűdjében is meg kell jelennie az innovációra és a tantervi átalakulásra való felkészülésnek (Turzó-Sovák, 2020). Már a képzési és kimeneti követelményekben is konkrét elvárásként szerepel az óvodapedagógus-képzésben részt vevők IKT-ismeretre és annak alkalmazására irányuló nyitottság (Hódi és mtsai., 2022).

A mérés-értékelés lehetőségei

Az IKT-eszközök egyik hatékonyságnövelő felhasználási módja a mérő- és fejlesztőeszközként való felhasználása, melyben számos lehetőség rejlik (Csapó, Molnár és Nagy, 2015). Ilyen mérőeszköz például a FOCUS, mely a 3-tól 8 éves gyermekek elsajátítási motivációját, szám- és betűismeretét, valamint végrehajtó funkcióját tárja fel játékos online tesztfeladatokkal (Józsa, Barrett, Józsa és Morgan, 2019). Továbbá az eDIFER, azaz a Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer (DIFER) online platformra átdolgozott változata. Az online mérőeszközt úgy tervezték, hogy óvodapedagógusok számára is könnyen használható legyen, az alkalmazása ne igényeljen különösebb szakértelmet. A feladatokat a gyermekeknek beépített hang olvassa fel, és a kiértékelés is automatikus, nem az óvodapedagógusoknak kell pontoznia. Hátránya viszont, hogy szintén

---

2 Oktatási Hivatal (2015): *Önértékelési kézikönyv óvodák számára*. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/onertekelesi_kezikonyv_ovoda.pdf (2023.05.08.)

egyéni felmérést igényel, mely akár több óráig is eltarthat (*Csapó, Molnár és Nagy, 2015*). További lehetőségként jelenik meg az eDia online platformrendszere is, melynek Óvodás tesztek modulját kifejezetten az óvodáskorúak mérésére és fejlesztésére, valamint az iskolakészültségük támogatására hoztak létre. Az eDia ezen tesztmoduljainak használata szintén ingyenes, csak regisztrációhoz kötött (*Molnár, Pásztor, Kiss és Csapó, 2021*). Az eDia fejlesztő párja az eLea rendszer, amely ugyancsak lehetővé teszi az egyénre szabott, technológiaalapú mérést és visszajelzést, játékos online feladatok keretében. A két rendszer közti lényeges különbség abban nyilvánul meg, hogy míg az eDia-platform csak a teszt végén ad visszacsatolást, addig az eLea azonnali visszajelzést nyújt már item- és feladatszinten is (*Molnár, Pásztor és Csapó, 2019*).

Láthatjuk tehát, hogy a célzottan kisebb gyermekeknek szánt eszközök és programok fejlődésével az óvodapedagógusok eszköztára ugyancsak egyre bővül (*Rausch és Pásztor, 2021*).

Az IKT-eszközök fejlesztőeszközként való felhasználása

Növekvő tendenciát mutat a digitális eszközök fejlesztő konstrukcióként való felhasználása (*Verhoeven, Voeten, van Setten és Segers, 2020*). Az IKT fejlesztő célokra való felhasználásának előnye, hogy erős motivációs hatásával magas figyelmi szintet tart fent a gyermekeknél, valamint gyors és pontos visszajelzést tesz lehetővé (*Szabóné, 2018*). Több olyan programról is tudunk, melyeknek fejlesztőhatása kimutatható az óvodáskorúak tekintetében (*Verhoeven és mtsai., 2020*). Ilyen, óvodásoknak készült alkalmazások például a *Farkas és Berecz* kutatásában (2019) tárgyalt matematikai készségfejlesztő applikációk, mint például a ROBI-matek. Továbbá a zenei készségek fejlesztését célzó programok (mint a Zeneziget), melyeket *Szabó Norbert* vizsgál tanulmányaiban (2018a; 2018b). Nyelvi fejlesztő alkalmazás tekintetében *Szabóné Vékony Andrea* 2018-as kutatásában gyűjtött össze számos fejlesztőjátékot (pl.: Játékosan Magyarul, Baby Touch Sounds, BOOKR Kids stb.). Az iskolaérettséghez szükséges képességek átfogó, IKT-eszközökkel történő fejlesztéséről pedig *Kulcsár Mihályné* 2011-es könyvében olvashatunk. Továbbá *Fáyiné, Hódi és Kiss* 2016-os tanulmányában több ingyenes programcsomagot is bemutat (például Varázsbetű-programcsomag, Egyszervolt-programcsalád, Varázsvonal-programcsalád). Ugyanakkor nemcsak applikációk, programok formájában történhet az IKT-val történő fejlesztés. Időnként találkozhatunk olyan rendezvényekkel, melyek keretein belül a gyermekek megismerkedhetnek a robotikával, a játékos kódolással. Ennek kipróbálására jó lehetőséget nyújt például a LEGO-robotikával való megismerkedés (*Fehér, 2020*).

Kutatási kérdések

Napjainkban a digitális eszközök pedagógiai alkalmazása kulcsfontosságú kérdéssé vált a köznevelés óvodai szintjén is (Hódi és mtsai., 2022; Tóth, Hódi és B. Németh, 2022b; 2022c), ezáltal érdemes görcső alá vennünk a még esetlegesen nem vizsgált területeket. Ezért tanulmányomban az óvodapedagógusok IKT iránti attitűdjét, valamint IKT-eszköz-felhasználását vizsgálva a következő kutatási kérdésekre keresem a választ.

K1: Milyen attitűddel rendelkeznek a szakmában lévő óvodapedagógusok az IKT-eszközök csoportszobai felhasználása kapcsán?

K2: Milyen IKT-eszközöket használnak az óvodapedagógusok, és ezeket milyen gyakran használják a csoportszobai foglalkozások során?

K3: Milyen tevékenységekre használják az óvodapedagógusok az IKT-eszközöket a csoportszobában általában?

Módszerek

Minta

A vizsgálatban 62 óvodapedagógus vett részt. A mintában a női válaszadók túlsúlya jelenik meg (98,4%). Ez az arány jól reprezentálja az országos tendenciát az óvoda intézményrendszerében, miszerint a női óvodapedagógusok aránya közel 100% (Varga, 2022). A résztvevők életkori eloszlását tekintve a 46 és 55 év közötti korosztály aránya volt számottevő a kitöltők között, mintegy 33,9%-kal, de jelentős a 36–45 év közötti kitöltők aránya is, ez 24,2%. A legkisebb a 65 év feletti kitöltők aránya, mely mindössze 1,6%.

Mérőeszköz

A kutatási kérdések vizsgálatához online kérdőívet állítottam össze, melyhez egyrészt Dringó-Horváth és Gonda 2018-as tanulmányának kérdőívét adaptáltam, másrészt Beták és Szabó-Váradí 2023-as kutatását használtam fel. A kérdőívem 14 tételt tartalmaz (Cronbach- $\alpha=0,81$), melyből egy nyílt végű. A kérdőív öt tematikus részből áll. Az első egység a demográfiai adatokról (nem, életkor, lakóhely, intézményfenntartó típusa, szakmai tapasztalat éveinek száma) gyűjt információt. A második nagyobb egység az óvodapedagógusok IKT-attitűdjét térképezi fel (az IKT-eszközök használatáról). A harmadik egység az IKT-eszközök motivációs, fejlesztő és mérő felhasználásához való viszonyulást vizsgálja, valamint az óvodapedagógusok továbbképzési lehetőségeire kérdez rá. A negyedik rész a csoportszobai tevékenységek, foglalkozások során használt IKT-eszközök gyakoriságát méri, valamint ezen eszközök felhasználásának

céljait (gyermek nyomonkövetése, adminisztratív feladatok ellátása, kommunikáció a szülőkkel és más kollégákkal, interaktivitás játékokkal, képek és videók prezentálása). A kérdőív ezen része felméri az óvodapedagógusok IKT-eszköz-használatán belül, hogy milyen technológiai alapú, a gyermekek fejlődésének nyomonkövetésére, képességeinek mérésére, valamint készség- és képességfejlesztésére alkalmas programokat, applikációkat ismernek és melyeket alkalmaznak is ezek közül. A kérdőív zárásaként az ötödik egységet alkotó tételek a gyermekek csoportszobai eszközhasználatára vonatkoznak.

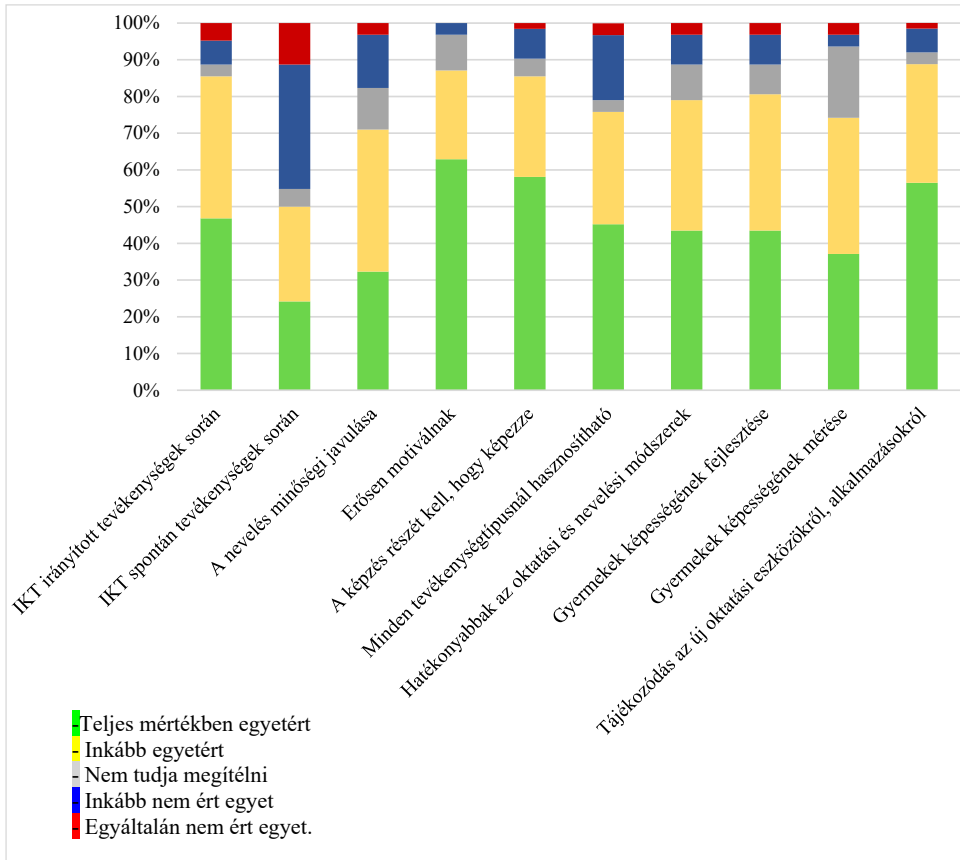
Eredmények

Az óvodapedagógusok IKT iránti attitűdje

A feldolgozott válaszok adatai szerint (1. diagram) az óvodapedagógusok döntő többsége fontosnak tartja, hogy alkalmazzon IKT-eszközöket a csoportszobai irányított tevékenységei során. Ötfokú Likert-skálán mérve az egyetértés mértékét, az óvodapedagógusok 46,8%-a tartja nagyon fontosnak, és 38,7% tartja fontosnak a használatát az irányított tevékenységek közben. Az óvodapedagógusok 3,2%-a nem tudta megítélni ennek fontosságát, és mindössze 4,5% nyilatkozott úgy, hogy egyáltalán nem tartja fontosnak az IKT-eszközök használatát a csoportszobai irányított tevékenységek során. A konkrét tevékenység típusokat (verselés, mesélés; rajzolás, festés, mintázás; külső világ tevékeny megismerése; ének, zene, énekes játék, gyermektánc; mozgás) tekintve az óvodapedagógusok 45,2%-a tartja teljes mértékben igaznak, hogy az IKT-eszközök minden tevékenység típusnál hasznosíthatók a csoportszobában. Továbbá 30,6%-a inkább egyetért ezzel az állítással, és csak 3,2% nem tartja ezt egyáltalán igaznak. Ugyanakkor az IKT spontán (például játék) tevékenység során vizsgált eszközhasználatot tekintve megállapíthatjuk, hogy ez az arány jóval kisebb. Az óvodapedagógusok mindössze 24,2%-a véli fontosnak a spontán tevékenységek közbeni IKT-eszköz-használatot a csoportszobában. A pedagógusok 11,3%-a nyilatkozik úgy, hogy egyáltalán nem tartja fontosnak, 33,9%-a inkább nem, 4,8%-a nem tudja megítélni, és 25,8%-a tartja inkább fontosnak a spontán tevékenységek közbeni IKT-eszköz-használatot.

Az IKT-eszköz-használat nevelésre tett hatása tekintetében többségben vannak azok, akik úgy ítélik meg, hogy az IKT megfelelő használata a nevelés minőségi javulását eredményezi. Az óvodapedagógusok 32,3%-a ért teljesen egyet ezzel, és 38,7%-uk tartja inkább igaznak az állítást. A pedagógusok mindössze 3,2%-a nem ért ezzel egyáltalán egyet, és 11,3%-uk nem tudta megítélni. Ezzel párhuzamosan elenyésző százalékban (1,6%) vélik úgy az óvodapedagógusok, hogy az IKT alkalmazása csökkenti a pedagógusok szerepét és jelentőségét a nevelés folyamatában. A pedagógusok 11,3%-a nem tudta megítélni a tézist. Továbbá az óvodapedagógusok 43,5%-a azon az állásponton van, hogy nemhogy csökken a pedagógusok szerepe az IKT-eszköz-használat során,

hanem egy hatékony eszköz számukra, mely megfelelő alkalmazásával hatékonyabban tudják megvalósítani egyes oktatási és nevelési módszereiket. Ezzel az óvodapedagógusok mindössze 3,2%-a nem ért egyet teljesen, és 9,7% nem tudta megítélni.

1. diagram: Az óvodapedagógusok véleménye az IKT eszközök alkalmazása kapcsán (N=62)³

Az IKT-eszközök felhasználása

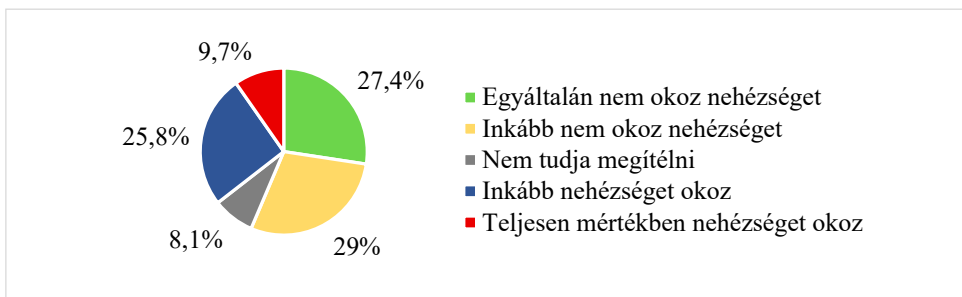
Az IKT-eszközök gyermekekre gyakorolt motivációs hatása kapcsán az óvodapedagógusok több mint fele (62,9%) teljesen egyetért azzal, hogy az IKT-eszközök erősen motiválják az óvodáskorú gyermekeket. 24,2%-uk szintén inkább egyetért az állítással, és a pedagógusok mindössze 3,2%-a nem ért ezzel egyet. Továbbá az óvodapedagógusok

3 Saját szerkesztés

43,5%-a teljes mértékben és 37,1 %-a inkább egyetért azzal, hogy az IKT jó lehetőséget kínál a gyermekek képességének fejlesztésére is. Ezzel a pedagógusok 3,2%-a nem ért csak egyet. Kicsit alacsonyabb a százalékos arány a gyermekek képességének mérése kapcsán. Ugyanis az óvodapedagógusok 37,1%-a tartja teljesen alkalmasnak, valamint ugyanennyi százaléka tartja inkább alkalmasnak az IKT-eszközök által nyújtott lehetőségeket a gyermekek képességének mérésére. A teljesen egyet nem értők aránya változatlan ebben a kérdésben is, 3,2%.

A képzések és a további tájékozódás felé irányuló attitűd

Azzal a kijelentéssel, hogy az IKT megfelelő és gyakorlatorientált használatának az óvodapedagógus-képzés kötelező részét kell képeznie, az óvodapedagógusok több mint fele (58,1%) ért teljes mértékben egyet. 27,4%-uk pedig inkább egyetért a megállapítással, mint sem. Mindössze 1,6% nyilatkozott úgy, hogy teljes mértékben elutasítja azt. Ezzel összhangban az óvodapedagógusok szintén több mint fele, 56,5%-a tartja teljes mértékben fontosnak, hogy tájékozódjon az új oktatási eszközökről és alkalmazásokról. Továbbá 32,3%-a inkább fontosnak tartja. Az egyáltalán nem egyetértők aránya szintén 1,6% ennél a tételnél is. Abban a kérdésben viszont, hogy mennyire okoz nehézséget az adott óvodapedagógusnak lépést tartani a technológia fejlődésével, megoszlanak az eredmények (2. diagram).

2. diagram: Mekkora nehézséget okoz a technológiai fejlődéssel való lépéstartás az óvodapedagógusok szerint? (N=62)⁴

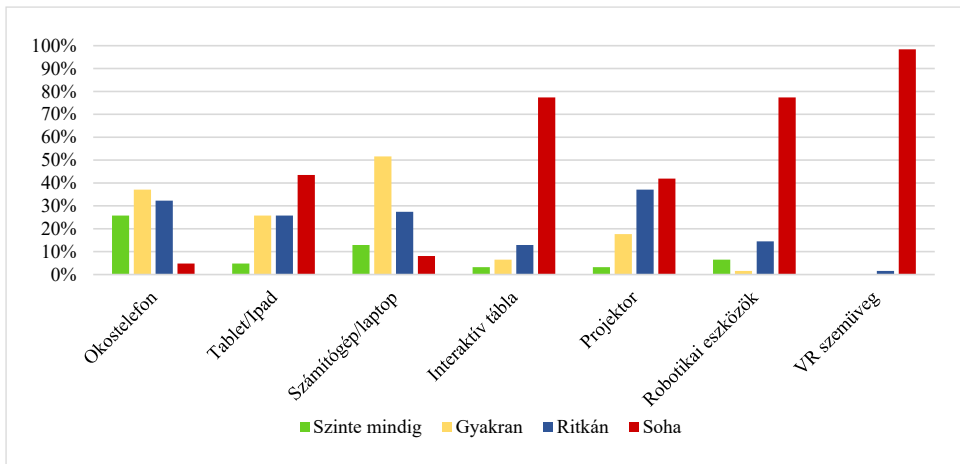
Az óvodapedagógusok kis hányadára (9,7%) jellemző csak, hogy teljes mértékben nehézséget okoz számára lépést tartani a technológia fejlődésével. Ugyanakkor érdekes, hogy azok között, akiknek inkább nem okoz nehézséget (29,0%) és azok között, akik számára inkább nehézséget okoz (25,8%), csak pár százalékos eltérés mutatkozik. A harmadik nagyobb csoportba a válaszok alapján azok tartoznak, akiknek egyáltalán

4 Saját szerkesztés

nem okoz nehézséget a technológia fejlődésével lépést tartani, ez a válaszadók mintegy 27,4%-a. Emellett vizsgáltuk az óvodapedagógusok továbbképzési lehetőségeit is az IKT-tudásuk fejlesztésére vonatkozóan. Az óvodapedagógusok többségének van lehetősége továbbképzésen részt venni (80,7%), azonban közülük több mint felének (58,1%) csak önköltséges formában van erre lehetősége.

IKT használata a csoportszobában

Kutatásomban felmértem, hogy az óvodapedagógusok a csoportszobai foglalkozások alkalmával mely IKT-eszközöket használják leginkább. A kérdőívben külön vizsgáltam az okostelefon, a tablet/Ipada, a számítógép/laptop, az interaktív tábla, a projektor, a különböző robotikai eszközök (például: Lego robotika, PlushPal, Beebot), valamint a VR szemüveg használatának gyakoriságát négyfokú skálán. A 3. diagramon az IKT-eszközök használatának százalékos eloszlását tekinthetjük meg.

3. diagram: Csoportszobai IKT-eszköz-használat gyakorisága (N=62)⁵

Láthatjuk, hogy a pedagógusok több mint fele csak két IKT-eszközt használ rendszeresen, az okostelefont (62,9%) és a számítógépet vagy laptopot (64,5%). Észrevehetjük, hogy a számítógép-/laptop-használat kicsivel nagyobb gyakorisággal van jelen az óvodapedagógusoknál, mint az okostelefon-használat. Azonban a használat mértékét tekintve az okostelefon megelőzi (25,8%-ával) a számítógép-/laptop-használatot, melyet a pedagógusok 12,9%-a alkalmaz szinte mindig a csoportszobai foglalkozások során. Az ábrán jól látható, hogy a VR szemüveg nem tartozik sem a szinte mindig, sem a

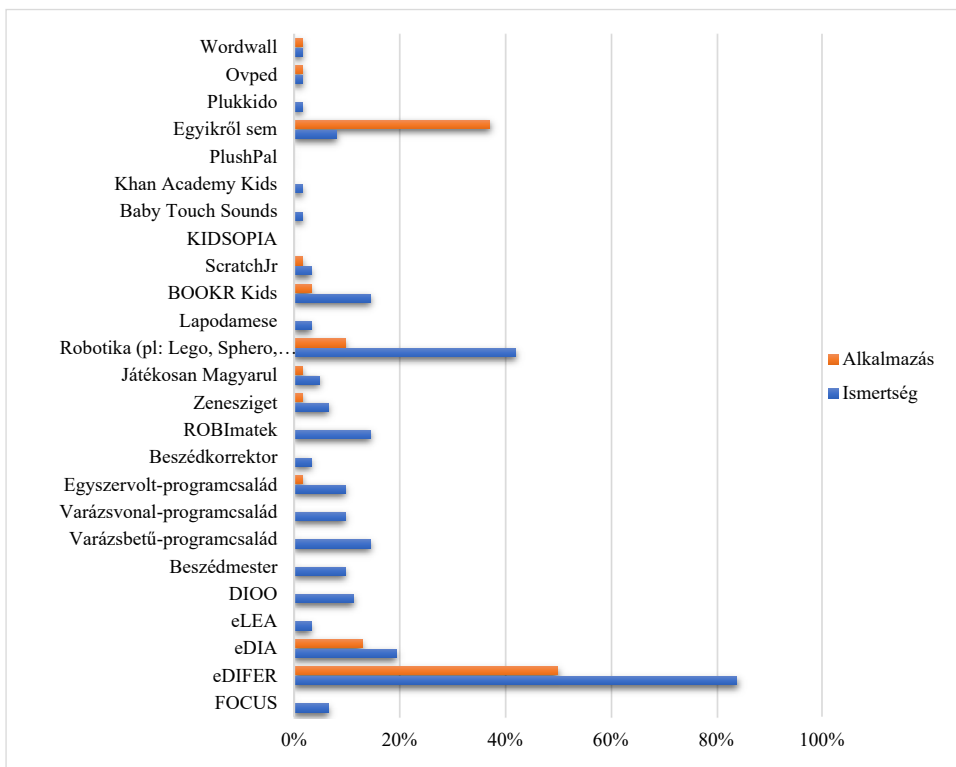
5 Saját szerkesztés

gyakran használt IKT-eszközök közé. Az óvodapedagógusok 98,4%-a nyilatkozott úgy, hogy soha nem használ VR szemüveget, és mindössze 1,6% csak ritkán.

Programok, applikációk ismerete és használata

A következőkben azt tekintjük át, hogy az óvodapedagógusok milyen programokról, applikációkról hallottak már, ezekből melyeket ismerik, amelyek alkalmasak lehetnek a gyermekek nyomonkövetésére, készségeik és képességeik mérésére, valamint fejlesztésére. A kérdőív 21 ilyen programra kérdez rá, valamint egyéb alkalmazás megadását is lehetővé teszi. A válaszadás során egyszerre több program is megjelölhető, emellett pedig az a választási lehetőség is adott, hogy egyikről sem hallott a kitöltő. Az adatok azt mutatják, hogy az eDIFER magas arányban (83,9%) a legismertebb az óvodapedagógusok körében. Ezt a robotika (pl.: Lego, Sphero, Beebot stb.) programok ismertsége követi 41,9%-kal. A harmadik legismertebb alkalmazás pedig az eDia rendszere, 19,4% ismertséggel. Kevésbé ismert alkalmazásnak pedig a Khan Academy Kids (1,6%), a Baby Touch Sounds (1,6%), a ScratchJr (3,2%), a Lapodamese (3,2%), a Beszédkorrektor (3,2%) és az eLea (3,2%) tekinthető. A válaszadó óvodapedagógusok a PlushPal és a KIDSOPIA programját pedig egyáltalán nem ismerik, nem hallottak még róla. Az is megállapítható az adatokból, hogy a válaszadó óvodapedagógusok 8,1%-a egyik felsorolt programot, applikációt sem ismeri. A felsorolt (21) programon kívül három új választ kaptunk, melyek a következők: Plukkidoo, Ovped és a Wordwall, melyek esetében mindhárom ismertsége 1,6% (1 fő).

Az alkalmazások ismertségi szintjén kívül azok valós csoportszobai használatát is felmértem a kérdőívben. Így összehasonlítást kaphatunk az ismert és a valóban fel is használt programok, applikációk listájáról (4. diagram).

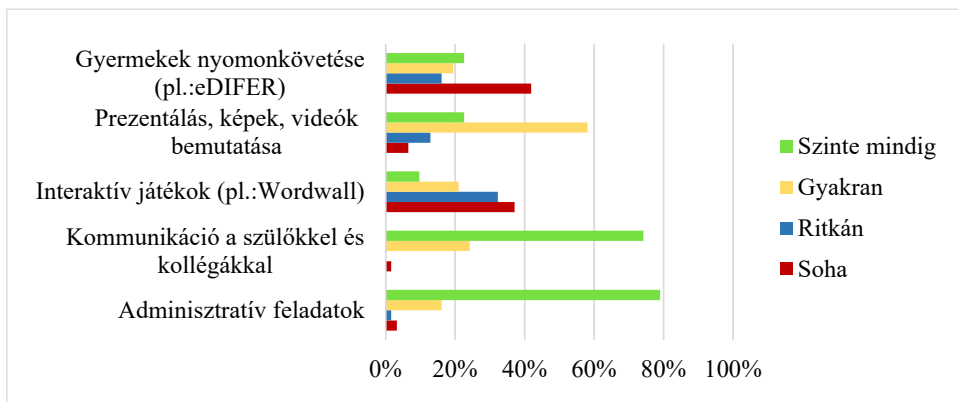
4. diagram: Az ismert programok és csoportszobai használatuk (N=62)⁶

A diagram jól mutatja, hogy igen nagy eltérést láthatunk az ismert programok és azok valós felhasználása között. Az első három legismertebb programot tekintve is megállapíthatjuk, hogy szintén jelentős különbség mutatkozik a felhasználás terén. Az eDIFER-t, melyet az óvodapedagógusok 83,9% ismer, csak a kitöltők fele (50%) alkalmazza is a gyakorlatban. A robotikai programok 41,9% ismertségéhez képest a valós felhasználás mindössze 9,7%. Az eDia használatát tekintve ekkora különbséget nem láthatunk, de itt is mutatkozik különbség (6,5%) az ismeret és a felhasználás terén. Mindemellett azoknak az óvodapedagógusoknak (91,9%), akik valamely programról hallottak már vagy ismerik, 37,1%-a nyilatkozott úgy, hogy ennek ellenére nem használja a gyakorlatban azt. Érdekes, hogy az egyéb válaszlehetőség megjelölésével létrehozott egyik újabb program, a Plukkido tekintetében a válaszadó ugyan megjelölte, hogy ismeri ugyan a programot, de az adatok azt mutatják, hogy nem alkalmazza azt. A másik két megadott egyéb válaszlehetőség, a Wordwall és az Ovped tekintetében 1,6%-os az ismeret és az alkalmazás is.

6 Saját szerkesztés

IKT felhasználásának módjai

Kérdőívemben arról is információt gyűjtöttem, hogy az óvodapedagógusok az IKT-eszközöket milyen típusú tevékenységekre és milyen gyakran használják a csoportszobában (5. diagram).

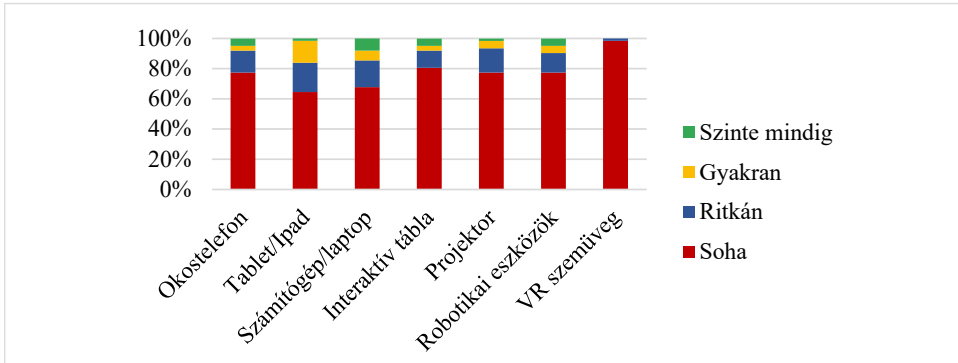
5. diagram: Az IKT-felhasználás megjelenéseinek gyakorisága (N=62)⁷

Láthatjuk, hogy az óvodapedagógusok többsége (79%) az adminisztratív feladatok ellátására, mint például a hiányzások vezetésére, csoportnapló írására stb. használja szinte napi rendszerességgel az IKT-eszközöket a csoportszobában. Ezt követi szoroson a kommunikációra való használat a szülőkkel és más kollégákkal. Ilyen felület lehet például a Messenger, Facebook-csoport vagy Moodle-csoport. Az óvodapedagógusok 74,2%-a használja ebből a célból az IKT-eszközöket szinte mindig. Emellett az óvodapedagógusok nagyobb része (58,1%) gyakran használja az IKT-eszközöket különböző képek, videók és prezentációk mutatására a gyermekeknek, mint például a YouTube vagy PowerPoint-diavetítés. A legritkábban előforduló tevékenység a gyermekek készségének-képességének IKT-eszközzel történő nyomonkövetése, melyről az óvodapedagógusok 41,9%-a nyilatkozott úgy, hogy soha nem használja ilyen célra az IKT-eszközöket a csoportszobában. Ez összecseng előző eredményemmel, miszerint az óvodapedagógusok 83,9%-a ismeri az eDIFER-programcsomagot, azonban csak 50%-uk alkalmazza azt. A ritkán vagy egyáltalán nem előforduló másik felhasználtságot az interaktív játékok használata mutatja a gyermekekkel. Ilyen játékok találhatók például az eDia vagy a Wordwall honlapján. Az óvodapedagógusok 32,3%-a jelölte, hogy csak ritkán használ ilyet, és 37,1% nyilatkozott úgy, hogy soha.

⁷ Saját szerkesztés

A gyermekek IKT-eszköz-használata

Az óvodapedagógusok eszközhasználatának vizsgálata után, a kérdőív végén a gyermekek csoportszobai IKT-eszköz-használatáról is gyűjtöttem információkat (6. diagram).

6. diagram: A gyermekek csoportszobai eszközhasználatának gyakorisága (N=62)⁸

Az óvodapedagógusok válaszai alapján nem jellemző a gyerekek IKT-eszköz-használata a csoportszobában. 77,4% szerint soha nem használnak okos telefont, 64,5% szerint soha nem használnak tabletet/Ipadet, 67,7% szerint soha nem használnak számítógépet/laptopot, 80,6% szerint soha nem használnak interaktív táblát, 77,4% szerint soha nem használnak projektort, 77,4% szerint soha nem használnak robotikai eszközöket és 98,4% szerint egyáltalán nem használnak VR szemüveget az óvodai csoportszobában.

Kutatási eredmények elemzése

A következőkben az óvodapedagógusok IKT-attitűdjére és az IKT csoportszobai eszközhasználatára vonatkozó kutatásom főbb eredményeit vitatom meg.

Első kutatási kérdésemben (K1) arra kerestem a választ, hogy milyen attitűddel rendelkeznek a szakmában lévő óvodapedagógusok az IKT-eszközök csoportszobai felhasználása kapcsán. Az eredmények arra utalnak, hogy az óvodapedagógusok többsége pozitív attitűddel rendelkezik az IKT-eszközök használatával kapcsolatban. Egy tényezőnél azonban eltérést láthatunk a vélemények között. Az IKT-eszközök spontán tevékenység közbeni csoportszobai használatánál az óvodapedagógusok fele a használatra, a másik része pedig inkább az ellen voksol. Ennél a tényezőnél tehát megoszlanak a vélemények. Ugyanakkor az összes többi vizsgált tételnél magas százalékarányú egyetértést láthatunk. Az adatok alapján elmondhatjuk, hogy az óvodapedagógusok pozitív

⁸ Saját szerkesztés

attitűdöt mutatnak az IKT-eszközök csoportszobai felhasználása terén. A legnagyobb arányban (a pedagógusok 88,8%-a) úgy vélekednek, hogy fontos a tájékozódás az új oktatási eszközökről és alkalmazásokról. Ennek fényében pedig a pedagógusok a csoportszobai irányított tevékenységeik során inkább használnak IKT-eszközöket, mint sem. Továbbá az óvodapedagógusok azt is érzékelik, hogy ezek az eszközök igen nagy motivációs erővel rendelkeznek a gyermekekre nézve, valamint ezáltal alkalmasak a gyermekek fejlesztésére és mérésére is. A pedagógusok nagyobb része (75,8%) véli úgy, hogy minden tevékenységtípusba be lehet ágyazni az IKT-eszközök használatát, ezáltal pedig hatékonyabbak lesznek az oktatási és nevelési módszerek. Mindezek tekintetében az óvodapedagógusok 85,5%-a gondolja úgy, hogy az IKT-eszközök megfelelő és gyakorlatorientált használatának az óvodapedagógus-képzés kötelező részét kell képeznie. Ez a magas arány jól mutatja a jelenleg pályán lévő óvodapedagógusok véleményét a megfelelő IKT-tudás fontosságáról.

Emellett lényeges megemlíteni, hogy az óvodapedagógusok 35,5%-a úgy érzi, hogy jelenleg nem tud megfelelően lépést tartani a technológia fejlődésével. Valamint a válaszadók 8,1%-a nem tudta megítélni ezt. Az adatok arra is rávilágítottak, hogy szignifikáns összefüggést mutat a technológiával való lépéstartás mértéke az óvodapedagógusok életkorával ($p < 0,01$), tehát minél idősebb az adott óvodapedagógus, annál nehezebb számára lépést tartani a technológia fejlődésével. Ezt sajnos a továbbképzések lehetősége sem könnyíti meg. Az adatok azt mutatják, hogy az ingyenes, IKT-tudás fejlesztésére irányuló továbbképzések lehetősége az óvodapedagógusok mindössze 22,6%-ának elérhető. Ha az óvodapedagógusok ilyen képzéseken kívánnak részt venni, azt inkább (58,1%) önköltséges formában tehetik meg. Ugyanakkor a válaszok azt mutatják számunkra, hogy az óvodapedagógusoknak lenne erre igénye (88,7%). Azt vizsgálva, hogy az óvodapedagógus-képzésben részt vevő hallgatók IKT-attitűdje eltér-e a jelenleg a szakmában lévőektől, azt a választ láthatjuk, hogy nem igazán. *Gál* 2019-es kutatása alapján közel megegyezőnek mondható. Emellett azonban az IKT-eszköz-használat terén a jelenleg pályán lévő óvodapedagógusok jóval pozitívabb attitűdöt mutatnak (1. diagram), mint a képzésben részt vevők, ahol csak közel 52%-os a támogatási arány (*Gál*, 2019).

A második kutatási kérdésben arra kerestem a választ, hogy milyen IKT-eszközöket használnak, és ezeket milyen gyakran használják az óvodapedagógusok a csoportszobai foglalkozások során. Ez az eredmény megmutathatja számunkra, hogy az óvodapedagógusok IKT-attitűdje mennyire jelenik meg a csoportszobai eszközhasználatukban. *Vargáné* 2021-es felmérése alapján az IKT-felszereltség és -hozzáférés lehetőségét is számba kell venni, mint lehetséges gátló tényezőt. Jelenlegi adataink azt mutatják, hogy az óvodai intézmények mintegy fele rendelkezik kellő felszereltséggel ahhoz, hogy a csoportszobai tevékenységek során megfelelő internethasználatot biztosítson. Az intézmények 48,4%-a tud csak megfelelő IKT-felszereltséget biztosítani az óvodapedagógusok számára a csoportszobai digitális tevékenységeikhez. Mindebből következően számításba kell vennünk, hogy a megfelelő felszereltség hiánya hatással lehet az IKT-eszközök használatára az óvodai intézményeken belül (*Vargáné*, 2021).

Kutatási kérdésünket tekintve az adatok azt mutatják, hogy kétféle IKT-eszközt használnak rendszeresen az óvodapedagógusok, a számítógépet/laptopot és az okostelefont. Az óvodapedagógusok IKT-eszköz-használatát és annak gyakoriságát összehasonlítva az IKT-attitűdjükkel megállapíthatjuk, hogy azok nem fedik egymást. Míg az óvodapedagógusok túlnyomó többsége pozitív viszonyulást mutat, és fontosnak tartja, hogy alkalmazzon IKT-eszközöket a csoportszobai irányított tevékenységek során, addig a valós IKT-eszköz-használatuk igen alacsony. Az, hogy az intézmények közel fele rendelkezik csak megfelelő internethasználati lehetőséggel és felszereltséggel, valószínűsítően hozzátesz e kettősség kialakulásához.

A harmadik, egyben utolsó kutatási kérdésem arra irányult, hogy megtudjam mire használják leginkább az óvodapedagógusok az IKT-eszközöket. Az óvodapedagógusok leginkább az adminisztratív feladatok (hiányzások vezetése, csoportnaplóírás stb.) ellátására használják az IKT-eszközöket. Emellett még magas arányban megjelenik a kommunikációra való használat is a különböző online oldalak használatával. A gyermekek felé irányuló felhasználás tekintetében a prezentálás, a képek, videók bemutatása jelenik meg meg jelentősebben, melyet a pedagógusok kicsit több mint fele használ gyakran. Ugyanakkor itt is érezhetjük az attitűd és a felhasználás közti különbséget a gyermekek fejlesztése és mérése terén. Az óvodapedagógusok 80,6%-a nyilatkozott úgy, hogy egyetért azzal, hogy az IKT jó lehetőségeket kínál a gyermekek képességeinek fejlesztésére, valamint 74,2%-uk értett egyet azzal, hogy ez jó lehetőség a képességeik mérésére is. Ezzel szemben az adatok azt mutatják, hogy az óvodapedagógusok mindössze 42%-a alkalmazza csak az IKT-eszközöket ilyen célra számottevően. Ráadásul ők is csak egy programot, az eDIFER-t használják többségben. Ugyan ismereteik vannak más applikációról és programokról, de ezek felhasználási aránya a 20%-ot sem éri el. Érdekes lehet még összehasonlítani a kutatásból nyert eredményeket az óvodapedagógusok IKT-attitűdjére vonatkozóan *Tóth, Hódi és B. Németh (2022c)* kutatási eredményeivel, melyben a szülők attitűdjét vizsgálják gyermekük eszközhasználatát tekintetében. A szülők attitűdjét tekintve jellemzően inkább elutasítják az óvodai csoportszobában történő IKT-eszköz-használatot, egy részük azonban (44,7%) a gyermekük nyomonkövetésére alkalmas eszközként, valamint 43,7%-uk képességfejlesztésre alkalmas technológiaként elfogadják azt. Ugyanakkor inkább az óvodapedagógusok IKT-eszköz-használatát támogatják, gyermekük eszközhasználatával szemben (*Tóth, Hódi és B. Németh, 2022c*). Jelenlegi kutatásom adatai azt mutatják, hogy a gyermekek jelentős része nem használ IKT-eszközöket a csoportszobában. Ez tehát megfelel a szülők elvárásainak. A gyermekek nyomonkövetése és képességfejlesztése tekintetében az óvodapedagógusok kevesebb mint fele (42%) alkalmaz szinte mindig vagy gyakran IKT-eszközöket, tehát ez is megfelelőnek mondható a szülők elvárásainak tekintetében. Mindezek következtében megállapíthatjuk, hogy a szülők IKT-eszközökkel kapcsolatos elvárásai teljesülnek az óvoda színterében. Ugyanakkor érdekes kettősséget vélhetünk felfedezni az óvodapedagógusok IKT-attitűdjé és a valós eszközhasználatuk között. Bár többségük elméletben elismeri az IKT-eszközök potenciálját, a gyakorlatban csupán

kevesen alkalmazzák ezeket rendszeresen. Tehát hiába rendelkeznek az óvodapedagógusok pozitív IKT attitűddel, az eszközhasználatukban ez nem jelenik meg. Éppen ezért lehetséges az, hogy az óvodapedagógusok IKT-attitűdje ugyan nem egyezik meg a szülők vélekedésével, ugyanakkor mégis olyan pedagógiai gyakorlat van jelen az óvodákban, mely valószínűleg a szakmai meggyőződés és a társadalmi elvárások közötti egyensúly megteremtésére törekszik.

Összegzés

Az óvodapedagógusok IKT-attitűdjére és az IKT-s eszközök felhasználására vonatkozó vizsgálatom hiányt tölt be a hazai kutatások között. Eredményeim rávilágítottak arra, hogy igen erős ellentét húzódik az óvodapedagógusok IKT-attitűdje és a csoportszobában történő valós eszközfelhasználás között. Emellett meg kell említenünk, hogy a vizsgált intézmények IKT-felszereltsége és az internet-hozzáférés lehetősége az intézmények közel felében nem megfelelő. Az adatok rámutattak arra, hogy az óvodapedagógusok pozitív IKT-attitűddel rendelkeznek. Ugyanakkor az attitűd és az eszközhasználat között húzódó kettősség következtében a szülők elvárásainak is megfelelnek az óvodapedagógusok, hiszen a pedagógusok jelentős része inkább adminisztratív és kommunikációs célra használ IKT-eszközöket. A gyermekek fejlesztésére és mérésére csak az óvodapedagógusok 42%-a használja az IKT-eszközöket, jellemzően a számítógépet/laptopot. Az adatok alapján az is megállapítható, hogy az óvodapedagógusok többsége csak egy programot, az eDIFER-t használja a gyermekek mérésére és fejlesztésére. Ugyan más applikációkról és programokról is vannak ismereteik, de az egyéb programok felhasználási aránya a 20%-ot sem éri el. Úgy vélem, további kutatási téma lehetne ennek okainak feltárása.

További kutatás tárgyát képezheti annak vizsgálata, hogy vajon azért nem használnak az óvodapedagógusok más programokat, applikációkat: mert nem találják alkalmasnak azokat, vagy mert csak hallottak a programokról, de még nem próbálták ki azokat. A kipróbálás hiányának okát is érdemes lehet vizsgálni. Nem feltételezem, hogy a programok használatához szükséges anyagi forrás jelentős tényezőnek számítana, hacsak nem a használati díjra vonatkozó megfelelő információ hiánya okozza a jelenséget. Ugyanis számos program és alkalmazás ingyenes (Fáyné, Hódi és Kiss, 2016). Elképzelhetőnek tartom, hogy a regisztráció ténye visszatetsző az óvodapedagógusok számára. Tehát érdekes további kutatási témának tartom ennek feltárását. Másrészt az is érdekes lehet, hogy ha a megkérdezett óvodai intézmények megfelelő IKT-s felszereltséggel és internet-hozzáféréssel rendelkeznének, akkor vajon megszűnne-e a kettősség az óvodapedagógusok IKT-attitűdje és csoportszobai eszközhasználatuk között.

Jelen kutatás az óvodapedagógusok és az oktatási intézmények számára kínál fontos információkat és lehetőségeket az IKT-eszközök hatékonyabb és tudatosabb felhasználásához a csoportszobában. Emellett a szülők számára is érdekes információval szolgálhat, hogy mennyi mindenre lehet tudatosan használni ezeket az eszközöket.

Irodalom

- Beták Norbert és Szabó-Váradai Éva (2023): A digitális óvodapedagógus és digitális eszközhasználat az óvodai csoportszobákban. *OXIPO*, 5. 1. sz. 25–41.
- Csapó Benő, Molnár Gyöngyvér és Nagy József (2015): A DIFER tesztek online változatával végzett mérések tapasztalatai. In: Csapó Benő és Zsolnai Anikó (szerk.): *Online diagnosztikus mérések az iskola kezdő szakaszában*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. 199–225.
- Dringó-Horváth Ida és Dombi Judit (2020): A digitális pedagógia tartalmi és módszertani megjelenése a pedagógus-továbbképzésben – egy széleskörű igényfelmérés eredményei. *Iskolakultúra*, 30. 12. sz. 39–58.
- Dringó-Horváth Ida és Gonda Zsuzsa (2018): Tanárjelöltek IKT-kompetenciájának jellemzői és fejlesztési lehetőségei. <https://real.mtak.hu/90202/1/02-Dringo-Horvath-Gonda-tanulmany-2018-02.pdf> DOI: 10.17165/TP.2018.2.2
- Farkas Krisztina és Berecz Antónia (2019): *Hogyan játszhatnak matematikát az óvodások okostelefonon?* Előadás: XXV. Multimédia az oktatásban konferencia. Budapest, 2019. június 6–7. https://www.researchgate.net/publication/334697910_Hogyan_jatszhatnak_matematikat_az_ovodasok_okostelefonon (2025.04.22.)
- Fáyné Dombi Alice, Hódi Ágnes és Kiss Renáta (2016): IKT az óvodában: kihívások és lehetőségek. *Magyar Pedagógia*, 116. 1. sz. 91–117.
- Fehér Péter (2020): „Húsz év múlva” – A digitális oktatás helyzete, eszközei, trendjei világszerte. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*. 8. 2. sz. 348–370.
- Gál Anikó (2019): Óvodapedagógus hallgatók körében végzett vizsgálat az IKT-eszközök lehetőségei óvodai használatáról. In: Bordás Sándor (szerk.): *Módszerek, Művek, Teóriák: A X. Tantárgy-pedagógiai Nemzetközi Tudományos Konferencia előadásai*. Eötvös József Főiskolai Kiadó, Baja. 159–169.
- Hódi Ágnes, Gál Anikó, Soós Katalin, Varga Emőke, Tóth Edit és B. Németh Mária (2022): Infokommunikációs technológia az óvodában, az óvodáskorúak otthonában és az óvodapedagógus-képzésben: áttekintés az elmúlt évtized eredményeiről. *Módszertani Közlemények*, 62. 2. sz. 3–18.
- Hódi Ágnes, Tóth Edit, B. Németh Mária és Fáyné Dombi Alice (2019): Óvodások IKT-használata otthon – szülői minta és szerepvállalás. *Neveléstudomány: Oktatás, Kutatás, Innováció*, 7. 2. sz. 22–41.
- Józsa Krisztián (2016): Kihívások és lehetőségek az óvodai fejlesztésben. *Iskolakultúra*, 26. 4. sz. 59–74.
- Józsa Krisztián, Barrett, C. Karen, Józsa Gabriella és Morgan, A. George (2019): FOCUS teszt: új, számítógép-alapú vizsgálati eszköz 3–8 éves gyermekek számára. *Gyermeknevelés*, 7. 2–3. sz. 111–124.
- Kulcsár Mihályné (2011): *A tanulás öröm is lehet*. Magánkiadás, Bicske.
- Molnár Gyöngyvér, Pásztor Attila és Csapó Benő (2019): The eLea online training platform. In: Molnár Edit Katalin és Dancs Katinka (szerk.): *XVII. Pedagógiai Értékelési Konferencia – 17th Conference on Educational Assessment*. Program és összefoglalók – Programme and abstracts. Szegedi Tudományegyetem, Szeged. 64. http://edu.u-szeged.hu/pek2019/download/CEA_2019_PROGRAMME_ABSTRACTS.pdf (2024.04.22.)

- Molnár Gyöngyvér, Pásztor Attila, Kiss Renáta és Csapó Benő (2021): Az eDia online diagnosztikus értékelő rendszer: a személyre szóló fejlesztés alapvető eszköze. *Új Pedagógiai Szemle*, **71.** 9–10. sz. 42–53.
- Nagy Adrienn és Devosa Iván (2021): A médianevelés egy „mesés” módja: lapoda mese, mint „digitális diafilm”. *Gradus*, **8.** 3. sz. 45–50.
- Rausch Attila és Pásztor Attila (2021): Mobil eszközök az óvodában: A digitális technológiával támogatott értékelés és fejlesztés lehetőségei. *Neveléstudomány*, **9.** 2. sz. 5–17.
- Szabó Norbert (2018a): Zenesziget. Játékosítás (gamifikáció) digitális eszközökkel az ének-zene oktatásban. *Gyermeknevelés*, **6.** 2. sz. 97–107.
- Szabó Norbert (2018b): A cél szentesíti az (IKT-)eszközt a zeneoktatásban? *Gyermeknevelés*, **6.** 2. sz. 132–138.
- Szabóné Vékony Andrea (2018): IKT-alkalmazások a nyelvi fejlesztés szolgálatában. *Gyermeknevelés*, **6.** 3. sz. 163–172.
- Szűts Zoltán (2020): A digitális pedagógia jelenségei és megnyilvánulási formái. *Új Pedagógiai Szemle*, **70.** 5–6. sz. 15–38.
- Tóth Edit, Hódi Ágnes és B. Németh Mária (2022a): *Mobil eszközök az óvodában? A digitális technológiával támogatott értékelés és fejlesztés lehetőségei a szülők szemüvegén keresztül.* Előadás: XVIII. Pedagógiai Értékelési Konferencia. Szeged, 2022. április 21–23. <https://acta.bibl.u-szeged.hu/77359/> (2025.04.22.)
- Tóth Edit, Hódi Ágnes és B. Németh Mária (2022b): IKT az óvodában 2.0: óvodaválasztás, csoportszobai eszközhasználat, értékelés, fejlesztés. *Neveléstudomány*. (megjelenés alatt)
- Tóth Edit, Hódi Ágnes és B. Németh Mária (2022c): IKT az óvodában – szülők véleménye az IKT szerepéről az óvodaválasztásban, a csoportszobai foglalkozásokon és mérés-értékelésben. *Neveléstudomány*, **10.** 3. sz. 36–61.
- Turzó-Sovák Nikolett (2020): Pedagógushallgatók digitális kompetenciáinak fejlesztési lehetőségei. *Gyermeknevelés*, **8.** 2. sz. 164–173.
- Varga Júlia (2022, szerk.): A közoktatás indikátorrendszere 2021. Közgazdaság-Tudományi Intézet, Budapest.
- Vargáné Nagy Anikó (2021): A SARS COVID-19 vírus okozta helyzet a hazai kora gyermekkori intézményekben. *Különleges Bánásmód*, **7.** 4. sz. 101–107.
- Verhoeven, L., Voeten, M., van Setten, E. és Segers, E. (2020): Computer-supported early literacy intervention effects in preschool and kindergarten: A meta-analysis. *Educational Research Review*, **30.** 2. sz. DOI:10.1016/j.edurev.2020.100325